

לפעמים הדרך אל המטרה הגדולה
עוברת במסלול האופניים שבפארק,
לפעמים התוצאות מחכות
על השטיח בסלון

לכל הורה יש עושר רוחני.

לכל הורה יש שאיפה להצליח להעביר את העושר הזה לילדיו בצורה הטובה ביותר, למצוא את הדרך הנכונה להגיע בה לליבם. כי כדי לתת לילדינו את כל הטוב הזה, צריך שיהיה ערוץ פתוח, דרך פנויה שבה יעברו המסרים.

בדורנו, כאשר הנהנתנות וחיפוש ה'אקשן' שולטים בכיפה, לעיתים תהיה הדרך הזו שונה מכפי שההורה היה רוצה שתהיה. כל הורה היה שמח שהתקשורת שלו עם ילדיו תהיה דרך תורה ויראת שמים בלבד, אבל יש נערים שהדרך להתחבר אליהם בצורה משמעותית היא דווקא באמצעות חווית המשחק.

וילדים? לא כל שכן! ילדים אוהבים לשחק, ולכן הם יפתחו קשר עמוק יותר עם הורה שירכין את עצמו אל הרצפה וישחק אתם.

כדי להבין את העוצמה הטמונה במשחק הפשוט, היומיומי, כדאי לבחון מהי משמעותו של המשחק בעיני הילד.

מדוע ילדים אוהבים כל כך לשחק? הסיבה העיקרית היא שהם עדיין לא בשלים לנהל חיים כמו מבוגרים, אבל יצר החיים חי ופועל בקרבם. המשחק מהווה עבורם מעין דימוי של החיים האמתיים בקטן, בצורה שהם יכולים לפעול בתוכה ולהתחבר דרכה למציאות. זו הסיבה שהמשחקים האהובים ביותר על ילדים הם אלה שמדמים את חייהם של המבוגרים: 'אבא ואמא', חנות, אוטובוס...

העובדה שהמשחקים הנם עבור ילדינו שיקוף של החיים, מהווה עבורנו, ההורים, אפשרות נהדרת לאמן את ילדינו לחיי הבגרות שלהם באמצעות המשחק. החוויה הפשוטה לכאורה של 'תופסת', 'שבויים' או מונופול, מספקת לנו שפע של הזדמנויות ללמד אותם אינספור מיומנויות רגשיות חשובות.

להפסיד בכבוד, למשל: מי שעומד מהצד בשעה שגנים משחקים ב'חמש אבנים' או בנות משחקות בחבל, נוכח לראות שלעולם אין אחד שנפסל. תמיד הסובבים אשמים, הרצפה העקומה, החבל שהיה רפוי או מתוח...

משחק לכל החיים

הרב יחיאל פליסקין
/ יועץ חינוכי, מומחה לנוער מתבגר

מגדל אייפל הוא גרסת המציאות לסיפור הילדים הדמיוני 'הרוח והשמש'. זכרים את השמש והרוח שהתחרו ביניהן מי תצליח להסיר את מעילו של ההלך? זכרים שהשמש ניצחה? ובכן, זה קורה גם בצרפת, וזה אמתי: הרוחות לא מצליחות להשפיע על יציבותו של מגדל אייפל, למרות שבדרך כלל הן הערס העיקרי לתנודות של גורדי שחקים. מגדל אייפל בנוי ממסבכי ברזל שמקנים לו יציבות רבה, ואיילו סופה במהירות של 169.2 קמ"ש, כפי שנמדדה במרכז איחופה ב-1997, לא הניזה אותו. מה כן מצליח להשפיע עליו? בעמוד הבא >>

אבא: "זה באמת מעצבן, אני מבין אותך".

ילד: "נכון".

אבא: "וכשאתה לא מביא לו, זה אומר שגם אתה חושב רק על עצמך?"

הילד (צוחק במבוכה): "לא, אני דווקא חושב על אחרים, אלא ששמעונו הזה..."

אבא: "אבל אחרי שאתה מוותר, איזו הרגשה זה עושה לך בלב?"

ילד: "זה קשה לי, אבל אני מרגיש גיבור".

אבא: "מצוין, אתה באמת גיבור! ואולי שווה לך להמשיך להיות גיבור, גם אם ילד אחר בוחר להתנהג כחלש?"

ילד: "לא יודע".

אבא: "תחשוב על זה".

כפי ששמתם לב, השיחה הסתיימה עם הבנה מסוימת, אך ללא מסקנה חותכת. וזה בסדר גמור. בשיחות כאלו, צורת ההשפעה היא ידידותית ומדורגת, מותאמת ליכולת הקיבול של הילד ומשאירה לו מרחב לחשיבה עצמית ולהפנמה. ודאי שלא נקבל תוצאות בן רגע, יקח זמן עד שהמסרים יחלחלו פנימה, אולם זוהי השפעה אמיתית, המחנכת את הילד מבפנים.

העובדה שהמשחקים

הנם עבור ילדינו

שיקוף של החיים,

מהווה אפשרות

נהדרת לאמן אותם

לחיי הבגרות שלהם

באמצעות המשחק

בלב, לא מרגיש טוב עם ההתנהלות.

למה? כי ככה זה גם בחיים האמתיים. אנשים רבים לוקים באגואיזם ובחוסר יושר, אלא שהמבוגרים עושים זאת בצורה אלגנטית יותר, לעומת הילדים שאצלם ההתנהלות שקופה יותר.

ההפסד במשחק הוא הזדמנות ללמוד על הפסדים. זה הזמן להסביר לילדים בנעימות, להראות להם כמה מפסידים כשמשחקים שלא ביושר, להדגים איך ההנאה מתמעטת, נוצרות פגיעות, זמן המשחק מתבזבז, ובעיקר: משהו בפנים,

דוגמה נוספת: אם במשחק מונופול אנחנו מבחינים שהילד נוטל הימורים גדולים או מבזבז את כספו בפזיזות, זהו רגע נפלא ללמוד דרכו על תכונותיו של הילד ולדבר אתו על בזבז לעומת חיסכון ועל הימורים לעומת צעדים קטנים ובטוחים.

משחקים בקאצ'ינג

איך עושים את זה למעשה? איך יוצרים משעת המשחק - שיעור מאלף לחיים?

ראשית, מומלץ שהשיחה תתנהל לגבי המשחק. בלי פרשנות. היא אמנם תלמד את הילד פרק לחיים, אך כשנדבר מבחינתנו על המשחק ורק עליו, השיחה תהיה נינוחה ולא תובענית או מלחיצה.

שנית, כדאי להפוך את ההסברים לדו-שיח. אם אתם מרגישים ששיחות מוסר על מה שקרה מכבידות על הילד, עדיף להעביר לו את התכנים דרך שאלות שתגייסנה מתוכו את התשובות, בסגנון דומה לקאצ'ינג.

נניח שהיה משחק, וילד התקשה לוותר. אפשר לשוחח אתו - תוך כדי המקרה או לאחר שיירגעו הרוחות - בערך כך:

אבא: "היה לך קשה להעביר את התור לשמעון, נכון?"

ילד: "כן, בטח".

אבא: "למה זה היה קשה?"

ילד: "כי גם הוא לא מביא לי כשמגיע התור שלי".

אבא: "ואיך אתה מרגיש כשהוא לא מביא לך?"

ילד: "אני כועס עליו כי הוא חושב רק על עצמו".

<< השמש!

מכיון שמתכת מתרחבת עם התחממותה, בימים שטופי שמש המגדל נוטה ב-16-18 ס"מ לכיוון הנגדי לקרינת השמש. לאחר שקיעת החמה, חוזר המגדל למצבו המאונך הרגיל.

ככה זה בחינות: החום מניע תהליכים טוב יותר מאשר מאבקים.

עם הילד יוצרת בינינו לבינו ערוץ תקשורת, ואט אט מחזקת ומרחיבה אותו; דרך הערוץ הזה נוכל להעביר לילד את התוכן הפנימי שלנו, את החינוך שאנו שואפים להחדיר בלבו.

הקו הישן והטוב

אינני יודע מה יתאפשר השנה בבין הזמנים, אך בשנים כתיקונן, רף האטרקציות המקובלות עולה משנה לשנה, עד שהורים רבים מרגישים שאם לא יספקו לילדיהם בילויים מרשימים - הם לא יהיו הורים טובים מספיק.

אולם במבט מעמיק יותר, נראה שהמרדף המשפחתי אחרי האטרקציות נובע מצורת חשיבה שטחית. הכוח האמתי של החוויה המשפחתית לא תלוי במציאת החידוש הגדול ביותר או ההפתעה המקורית ביותר. הכוח שלה טמון בחוויה הרגשית של 'להיות ביחד', בהרגשת השייכות למשפחה. אם נצא כל המשפחה יחד לגינה יפה, נאכל ארוחה משותפת, נכין מראש משחק חברתי המשתף את כולם ונשלב בדיחות משפחתיות - זוהי פעילות עם כוח פנימי, שלעומתה כל האטרקציות הגדולות מחוירות.

אין זה אומר שלא צריך להשקיע בשהות המשותפת הזו. אבל ההשקעה לא צריכה להיות בגודל ובסגנון החוויה - אלא בנוכחות הרגשית שלנו בתוכה. כשאנו מטיילים או משחקים עם הילדים, אל נא נראה זאת כבזבז זמן. לא נברח לצד הפארק או למעגל האחים והגיסים ונשאיר את הילדים להעסיק את עצמם לבד. נשחק אתם, נהיה אתם, ניהנה אתם ביחד, כי כך אנחנו מעמיקים את השורשים הביתיים של הילד, דבר שישפיע עליו לטובה לכל חייו.

נתבונן בעולם. מיליוני ציפורים עפות מרחקים עצומים בחזרה אל קן ההורים החמים, על אף שהוא עשוי מקש ותבן פשוטים. להקות דגי ים שהוגלו ממולדתם אל קצה האוקיינוס, שבים לבסוף אל מקומם הראשון. וגם הילדים שלנו ישמחו תמיד להיות שייכים לבית הישן, המוכר והטוב. משפחתיות היא המסגרת הבסיסית ביותר, ובכל זאת - העוצמתית ביותר בעולם. ■

ההשקעה לא צריכה להיות בגודל ובסגנון החוויה - אלא בנוכחות הרגשית שלנו בתוכה

יבוא עם הזמן

האמירה 'לא נקבל תוצאות בן רגע', לא תמיד קלה לנו, ההורים. לא פשוט לנו להשלים עם העובדה שתהליכים שבהם אנו משקיעים - דורשים זמן המתנה, לפעמים ממושכת, עד שנתחיל לראות את התוצאות.

אפשר לומר שאורח החיים בימינו מקשה עלינו בנקודה זו: בדור של 5 דקות הכנה במיקרוגל, רכבת 30 דקות לתל אביב והלוואה של 100,000 ₪ בלחיצת כפתור - קשה להשקיע בפעולה שאינה מתגמלת מיידית. ומשחק עם הילדים הוא אכן כזה.

לפני מספר שנים התלונן באוזניי אב אחד: "שיטת ה'חום ואהבה' הידועה לא עובדת! הנה, כשהגיע הקיץ יצאנו כל המשפחה לנופש בצפון, והשקענו בכך כסף רב, יותר מיכולתנו. הסיבה האמתית להשקעה היתה כדי ליצור קרבה בינינו לבין בננו היקר, שהתדרדר מבחינה רוחנית. כשהיינו בנופש מסרתי כעין 'שיעור' לכל בני המשפחה, אך לאכזבתי הרבה, דווקא הבן המדובר לא הסכים להיכנס לשיעור. הייתי כה מתוסכל: לאחר כל ההשקעה המרובה, 'חתן השמחה' עצמו לא מצטרף לשיעור?"

לאחר שהשתתפתי בצערו של האב, הסברתי לו כי במבט הגיוני, האכזבה הזו אינה במקומה, משום שהשקעה - אין יודעים מתי היא תצמיח פירות.

לסיפור הזה יש המשך משמח, ברוך השם: עם הזמן הבחור בנה את עצמו, מצא שידוך טוב, הקים בית יהודי וכיום הוא אף לומד מחצית היום ב'כולל'. נראה שההשקעה כן הועילה.

המשגיח רבי מאיר חדש זצ"ל היה נוהג לומר, כי תפקידו של המחנך קשה יותר מתפקידו של הגנן. במה? הגנן עושה את שלו, ולאחר מספר חודשים הוא רואה את התוצאות; גם המחנך עושה את שלו, אך כדי לראות את מלוא התוצאות צריך הוא לחכות לפעמים אפילו ארבעים שנה.

מכיון שכך, כדאי לקחת נשימה עמוקה, להמשיך להשקיע ולהתאזר בסבלנות. כל ההשקעה בקשר

